

TALÁLKOZÁS

Losonczy mérnök füttyörészve tért vissza délután fél három tájban az étkezdéből a klór-termelő részleghez. Körülötte, mintha saját vidámságát tükrözte volna, derűs volt minden. A zápor, mely alig húsz percre váratlanul lezúdult, majd tovaszárguldott, kimosdatta és felfrissítette az egész gyárudvart. Párálva szárítkoztak a fiatal, négy-ötéves akácfák, s a betonút is felszikkadt, kivéve apró horpadásait, melyekben meggyült és csillogott az esővíz.

Most, hogy a koraesti találkozót megbeszélte Ágnessel, úgy érezte, sokkal szívesebben tölt még egy félműszaknyi időt a gyárban. Szolgálatát tulajdonképp már kettőkor befejeződött, és csak szívességből maradt még: Grigorás kérte meg erre, a kis Pascu Grigore, aki túramérnök volt a délutáni váltásban. Losonczy elmosolyodott, mikor eszébe jutott ez a kívánság. Grigorás, úgy látszik, megnyugtatóbbnak érzi, ha ketten vannak, mikor első ízben kell magukra maradniuk az ötvenkét elektrolízis-kamrával.

A részleg felépítését irányító temesvári vegyészek négy napja adták át a teljesen kész üzemrészt, melyben a termelés már ugyanaznap megindult s azóta ez az első alkalom, hogy nem volt ott az igazgató vagy a főmérnök vagy tíz-tizenkét más, náluk idősebb és

rangban elsőbb szakember. Mindhárom részlegvezető mérnök, Pascu és ő, sőt Moldován is, aki éjszakás volt a héten, az elmúlt napokban mintha háttérbe szorultak volna. Legalábbis az az érzésük támadt, hogy se dolguk nincs, sem jelentőségük – a munkát mindig valamelyik felettesük vezette, – és lámcsak, Grigorás, aki az egész kis üzemet elsőnek vehetné kézbe, most megszeppen a felelősségtől!

Elért a vadonatúj csarnokhoz, s ahogy felkapaszkodott a betonlépcsőn, ismét Ágnesre gondolt. Révésznek, a kénsav-osztály mesterének volt egyetlen lánya, és már négy éve dolgozott a gyár könyvelőségén. Losonczy csak pár hónapja ismerte, mióta idekerült a főiskoláról, s majdnem azóta szerette is, valami hirtelen támadt, gyöngéd érzéssel, ami jellemző volt fiatalságára és arra, hogy az ismeretlen kisvárosban – legalábbis eleinte – egyedül érezte magát. Volt valami melegen-asszonyos ebben a huszonkét esztendő lányban, nemcsak alakja vagy dús, lazafonatú kontya keltette ezt a benyomást, hanem egész lényéből áradt: s ez lélegzetfojtó csodálatot ébresztett benne és édes türelmetlenséget minden újabb találkozásig.

Megnézte az óráját. Háromnegyed három volt, tehát több, mint három órán át fogja szüntelenül maga elé idézni, amíg majd este hatkor újra láthatja meg-hitt és megható valóságában. Egy percre megtorpant a tornácon. Meredek napfény tűzött az épületekre, melyek fehér betonpillérekkel, a tarka dombok és a sötétkék ég előterében dór templomokhoz hasonlítottak. Holott ez gyár volt, frissen épült gyár, és csarnokainak összhangzó szépsége egyszerűen abból adódott, hogy anyaguk saját törvényei szerint idomult a cél-szerűséghez.

Örömmel nézett szét, aztán belépett a terembe.

Az ajtó mellett, ahol a hatalmas vályúkhhoz hasonló elektrolízis-kamrák sorai kezdődtek, három ember állt. Egyikük Pascu volt éppen, a másik Werner, a legidősebb temesvári szakember. Mellettük Hanek, a beszercei származású, félig szlovák, félig szász hivatalnok ácsorgott, aki a délelőtti folyamán leltárt készített az új részlegben lévő irodai tárgyakról. Ezek ketten most németül beszélgettek egymás közt, és Pascu, aki mindkettőjükénél jóval fiatalabb volt – alacsony, fekete képű, huszonnégy éves legény –, kényszeredetten hallgatta őket. Losoncai odalépett, és ráütött a vállára, mintegy jelezve, hogy mit se aggódjon, itt van már ő is. Félrehúzódtak.

– Ki nem állhatom ezt a pasast – dünnyögte Pascu, miközben Wernerre nézett. Losonczi azonban csak bólintott. Ő már túl volt az effajta sértődöttségen. Eleinte őt is bántotta, hogy ez az idős vegyész, aki Bécsben végzett huszonkilencben, a tudás és érettebb kor göggyével keresztülnéz rajtuk, de később rájött, hogy ezzel túlságosan törődni éppolyan kicsinyesség, mint maga ez a fennhéjzás is. Mit ér az az ötven-egynéhány év, összes tudományával és bölcsességével, ha ezt a pulyka-önérzetet nem teszi feleslegessé? De Grigorást is megértette, hiszen Grigorás fiatalabb volt nála, egy évvel.

– Hadd csak – felelte kissé oktató hangon –, fontos, hogy nekünk több eszünk legyen. Mit akarsz, ez egy eleven műemlék, de megbecsüljük, mert hasznos. Nem azért helyezték ide, hogy megcsodáljon bennünket, hanem hogy végezze el a munkáját. Azontúl semmi közünk egymáshoz.

Hanem Werner csakugyan tapintatlanul sokáig tárgyalt a hivatalnokkal, gondolta, mikor rájuk pillantott. A mérnök – akit két társa doktor úrnak szokott szólítani, s ezt a megszólítást a helybeli vegyészek közül is többen átvették – csontos, ötven év körüli férfi volt, erős termettel és erélyes arccal. Műszál-szövésű selyeminget viselt és gyűrhetetlen anyagból való, könnyű nadrágot: mindkettő világosbarna volt és mondhatatlanul előkelőbb saját szürke overalljuknál. Szavaiból, melyeket Losonczy hellyel-közzel megértett, azt vette ki, hogy indulni készül, s a városka egy-két, számára számba jöhető étterméről kérdezősködik. A hivatalnok ellátta néhány elméleti tanáccsal, egyrészt büszkén, hogy a nagy vegyész a véleményét kikéri, másrészt szorongva, nehogy elárulja járatlanságát a vendéglátó iparban. Tulajdonképp ő is alig várta, hogy Werner valahára elmenjen.

Ekkor azonban szaggatott csengőjelzés bűgött fel, majd néhány másodperc múlva, míg jóformán még fel sem fogták a jelentőségét, a terem sarkában feltűnt Prodan, a részlegmester, és futólépésben közeledett feléjük.

– Jöjjenek gyorsan, elvtársak!

*

Ágnes a tükör előtt állt, és figyelmesen nézte magát a testhezálló, fehér santung-ruhában. Legelőször mást vett fel: világoskék vászonblúzt, élénk színű szoknyával, aztán sorra magához illesztette ruhatára valamennyi nyári darabját, vizsgálgatva, melyik szebb, melyik áll jobban. Ezt választotta, mert ezt találta legcsinosabbnak, és alkalmas cipője volt hozzá, kecses szandálja, fehér fénytelen bőrből.

Szeretett volna még szebbet venni. Nem hiúságból, hanem a kedves fiúért, akinek látnia kell majd, hogy ő nemcsak elszaladt a találkozásra, hanem készült rá: szeretettel és hosszasan készült, és mindazt, amit gondolt és érzett eközben, viszi elrejtve ruhája ráncai közt és a hajába fonva. Ha észreveszi, akkor bizonyára megérti, mert ő elmondani nem tudná és nem is merné másképpen.

Negyed négy volt csak, és már a fésütködéshez látott. Haja derekáig ért, mikor lebontotta. Pattogott benne a villamossággal telt csontfésű, és rendről rendre omoltak a bronzos-arany napsugarak, amint a nyitott ablakon át rátűztek. Kutatva nézte a tükörben alakját, mely erőteljes volt, de lányosan lány hajlású is egyúttal, s őt csak valami félnék szerénység tartotta vissza, hogy édes elégedettségében ne boruljon halkan nevetve a díványra.

Az utcáról beszökött a nyár. Tiszta, zöld köveken futó folyóvíz páráját hozta, vegyesen a hársfák lombillatával, és sok-sok ember járkálásának, beszédének zaját zsongatta a szép lány fülében. Az élet, amely odakinn zajlott, s a jövő, amely rá várt, az ő tudatában egyetlen ember képében sűrűsödött meg: Losonczy Gyurka képében. Ez a fiú, ez a kis Losonczy mérnök szinte nem is volt hozzávaló még. Huszonöt esztendeje dacára fiatalabbnak látszott önála, majdnem kölykösnek, de Ágnes tudta, hogy az csak amolyan érzéki csalódás. Mert a szőke, örökké borzas haj vagy a töprengő gyermek alapossága, mosolyának kisfiús szelídsége az, ami ezt a látszatot kelti, holott a kedves kamasz valójában férfi, akiben erő van, akarat és szilárdság, hatalom, varázs – milyen kifejezést használ-

jon? – melynek hatásától nem bírt és nem is akart megszabadulni.

Lazán, de biztosan tűzte fel tarkójára a kontyát. Kész volt a fésülködéssel, és egyáltalán: kész, jó két és fél órával azelőtt, hogy erre tulajdonképpen szükség lett volna. Még csak szandált kellett húznia – eddig mezít-láb állt a tükörnél –, s az is megvolt már, mikor az anyja belépett.

– Elmész hazulról?

Révészné negyvennégy éves, kemény munkásasszony volt. Nem-öszülő hajában és az alakjában, mely telt és szép volt még most is, biztatóan tűnt fel Ágnes jövője. Ahogy ránézett, az ajtónak támasztva hátát, s karjait a jóleső fáradság mozdulatával maga mellé eresztve, a szomorúság futó árnyéka rebbent meg tekintetében. Az a tiszteletre méltó szomorúság volt, melyet a szülők mindig éreznek, mikor másokkal kell osztozniuk szülötteik szerelmén. Önzetlen szeretet töltötte be egész valóját, és ebben a pillanatban annyira eláradt benne, hogy szeretete volna megsimogatni, magához ölelni a leányát.

– Igen – felelte Ágnes, miután kissé megkésett a válasszal. Lenézett a szőnyeg mintázatára, s szandálja orrát végigvezette egy kacsakaringós ábra szegélyén. – Losonczy mérnökkel találkozom a parkban.

– Szép időtök lesz. Hanem arra kérlek, szólj apádnak is, mielőtt elindulnál. Ígérd meg. Gyere – mondta Révészné –, igazítsam meg a ruhádat.

*

...Mindnyájan a mester után siettek, s miközben csaknem futva haladtak át a hatalmas termen, Prodan néhány szóval elmondta, hogy a villamos központ áramszolgáltatása felére csökkent. Szakács, a szolgálatos

elektrotechnikus éppen most hívja fel a központot, s ő addig is, amíg rendbehozzák a hibát – ha ugyan hibáról van szó –, engedélyt kér, hogy legalább tíz kamrát kikapcsolhasson.

Grigorás beharapta az ajkát, és barátjára pillantott. Losonczi azonban nem akart tanácsot adni: minek avatkozzék a dolgába, gondolta kissé túlzó következtetéssel, hogy ezáltal jelentéktelenné tegye régenvárt önállóságát? Nincs szó üzemzavarról: ami előadódott, az egyszerű technikai körülmény. A tennivaló világos. Az áram csökkenésének arányában ki kell iktatni a kamrákat, melyekben így csak tökéletlenül folya az elektrolízis, ez pedig nem gazdaságos, de még veszélyessé is válhat. Grigorás sem tehet mást, mindezt maga is tudja, s az ő jelenlétére voltaképpen nincs szükség. Hacsak nem annyi, hogy bizonyos biztonságérzetet ad a kollégájának.

Az irányító-teremben száraz hőség volt, mely egyformán áradt a műszerfalak mögül és a nyitott ablakból. Szakács – vörös arcú, nyurga fiatalember – izzadtan ült a telefon mellett, egy iratokkal elborított asztalnál. Inge hátán nedves foltok sötétlettek, s napszitta haja is egészen csapzott volt a melegtől. Fürgén ugrott fel, mikor beléptek, s végigsietett Pascuval és Prodánal a mérőműszerek előtt.

Werner, aki eddig mögöttük járt, és valamennyiük izgalmát enyhe, majdnem fölényes hűvösséggel figyelte, maga is a számtáblákat kezdte vizsgálni. Miután elsétált a műszerfal előtt, csatlakozott a többiekhez, akik a helyiség túlsó felében álltak.

Losonczi az ajtóban maradt Hanekkel.

– Esküszöm – mondta a köpcös, kopaszodó emberke, mikor már néhány perce hallgattak –, alig vá-

rom, hogy rendes kerékvágásba jöjjünk. Kérem, ez legalább az ötödik alkalom, hogy itt maradok munkaidő után is! Ha nem tesznek el a posztomról, én kerültem volna Hidasnak a helyére, aki elszámolt, tudja... Most több lenne a fizetésem körülbelül száz lejjel.

A fiatal mérnök csak félfüllel figyelt a hivatalnokra: ő is legalább ötödször hallgatta végig a sopánkodását. Haneket amolyan mindenestisztviselőnek helyezték ide a könyvelőségről – ahol egy irodában dolgozott Révész Ágnessel, s ez volt, ami Losonczit némileg elnézővé tette iránta –, és itt, a roppant térfogatú csarnokban csakugyan nem volt még egy helyisége sem, ahol aktáival meghúzódhatott volna.

Kollégái jóval arrább, a kapcsolóasztal mellett álltak, tárgyaltak és hadonásztak élénken. Ő még mindig nem szánta rá magát, hogy beleszóljon a beszélgetésbe, de Grigorás hozzáfutott, megfogta köpenye csücskét.

– Werner nem akarja engedni, hogy kikapcsoljuk a kamrákat, egy részüket, úgy értem... Én se csinálom szívesen, hiszen több tonna klór fog elveszni, de hát mit tegyek, Gyurka? Tizenkét perce – Pascu az órájára pillantott –, tizenhárom perce fél kapacitással megyünk. Javítják a vonalat, a második fővezetékben nincs áram.

– Meg van örülve! – kiáltotta Losoncz. Grigorás nyilván rosszul értett valamit, s a késedelemből nagy baj származhat. Semlegessége hirtelenül szétfoszlott, vagy csak ő feledkezett meg arról, hogy ezt föltette volt magában, és kollégáját karon ragadva, odalépett az izgatottan beszélgető csoporthoz.

Werner magyarázott, kissé furcsa hangsúllyal.

– Nézzék, én ki akarom próbálni, meddig működnek a kamrák az adott körülmények közt. Maguk azt

mondják, hogy ez kockázatos, és igazuk is van. Csak-hogy szerintem ez a kockázat nem akkora, hogy ne lenne érdemes kielégítenünk a... hogy is mondjam... – könnyed mozdulatot tett, és mosolygott –, a tudományos kíváncsiságunkat. Nem úgy van?

– A tudományos kíváncsiságot – felelte indulatosan Pascu – laboratóriumban szokás kielégíteni. Gyárban vagyunk, ha egy kamrát elront, az egész részleg termelése megsínyli.

– Laboratóriumban? Ne mondja!

– Nem arról van szó – vágott közbe Losoncz –, de önök, vagyis ön, Werner elvtárs, az építővállalat szakértője, a termelés meg a mi dolgunk. Mi felelünk azért, hogy mi történik itt. Ma délután például Pascu kollégám. Neki pedig klórt kell termelni, s az a feladata, hogy a berendezés épségére vigyázzon. Nem akarok beleszólni a vitába, úgy lesz, ahogy ő helyesnek véli.

Werner türelmesen, de figyelem nélkül hallgatta. Tenyéryire magaslott ki közülük – négy, csupa fiatal és egészen más vágású ember állt körülötte –, s ő úgy találta, hogy valamennyien hebehurgyák, ellenzensevek és izgágák. Senki sem foghatja rá, hogy valamikor is elkövetett volna olyasmit, ami fölösleges vagy haszontalan volt: úgy tudta, sosem szokott hibázni. És a tudományát soha sem alacsonyította semmiféle kicsinyes és pillanatnyi szempontoz. Kiméretten beszélt.

– Maguk, úgy látszik, nem tudják, hogy a saját igazgatóságuk még nem kegyeskedett a mi munkánkat átvenni. Az építővállalat és a mi személyes jóindulatunk folytán, hogy úgy mondjam szívességből, már negyedik napja dolgoznak, de még nincs aláírva az átvételi jegyzőkönyv. Erre kell hivatkoznom, ha nem

tudok magukkal, mint vegyészekkel beszélni... Ez a helyzet, ha éppen tudni akarják, a felelősség egyedül csak rajtam van. Itt maradok, egyetlen kamrát se kapcsoljanak ki.

– És ha valamelyik felrobban?

– Ugyan kérem, felrobban! Úgy tesznek, mintha egy ilyen kamra valami V2 lenne! Ledobja a fedelet, a csavarok szétrepülnek, és megvan. Akkor természetesen megállunk, tíz perc alatt helyrehozhatják az egészet.

A fiatalok egymásra néztek. Nem, a várható következmények csakugyan nem ígértek túlságosan súlyosnak, de mindnyájukat bántotta volna, ha már az első napokban fennakadás történik. És miért? Hogy ez a más városból ideküldött szakember, ez a megtestesült Vegyészeti Tekintély kielégítse, amint mondta, a kíváncsiságát? Losonczi, míg egyre idegesebben nézte a műszerfalon ugráló mutatókat, lázasan gondolkozott, és a helyes ítéletet kereste. Vajon nem tudományellenes az ő szempontjuk valóban? De hát létezik egy sereg kísérleti intézet, laboratórium s miegymás, amit éppen erre használnak! Hogy nem érti ez a fölényes képű professzor – a doktor úr, aki elméleti törvények lepárolásával foglalkozott eddig, úgy látszik –, hogy nekik, jóformán tejelesszájú fiataloknak, főnökeik és munkatársaik előtt, megbízatásukhoz méltó voltukat kell bebizonyítani?

Prodán, a mester, kérdőleg fordult Pascuhoz, és hogy a mérnök tanácstalanul visszabámult rá, kiment, bevágta maga mögött az ajtót. Hanek, aki ugyanott állt, mint amikor beléptek, összerezsent, s arrább húzódott. Werner, Szakáccsal együtt, ellépett tőlük, a műszertáblákat kezdte tanulmányozni.

– Mit szólsz ehhez a szemtelenséghez? – kérdezte fojtott hangon Grigorás. Megrázta fejét, mintha a tehetetlenséget akarta volna levetni, mely néhány perce bénítóan súlyosodott reájuk. – Hallod, hogy mi az ő szívességük folytán dolgozhatunk a saját gyárunkban! Most ugorjak a képébe, vagy mit tegyek, mit szólsz? Megyek és telefonálok, hátha még itt van valaki a felesékek közül. Sajnos, az átvétel csakugyan nincs meg...

Pascu kisietett, s ahogy a következő csarnokon átment, észrevette a két laboráns lányt, akik gyanútlanul dolgoztak a kamráknál. Mindnyájan megfélelkeztek róluk. Elgyengült, azonnal kiverte a verejték, most, mikor még idejekorán – és örült szerencséjére – megpillantotta őket.

– Hé, lányok! – kiáltotta gorombán, hogy ijedségét leplezze. – Hagyjátok el a termet azonnal!

*

Ágnes pedig ekkor már az utcán volt. Gyorsan lélegzett, mert ugrálva futott le a lépcsőn, megfélelkezve asszonyos komolyságáról. Riadtan gondolt erre a bohó cselekedetre, melyet önkénytelenül követett el, s amelynek következtében a korlát vaspálcái majdnem felhasították a ruháját.

Nem bírta otthon maradni, féktelen türelmetlenség hajtotta ki az utcára. Sajnálta, hogy a park, ahol találkozniuk kellett, olyan közel van: szeretett volna sokáig, fárasztó utakon igyekezni feléje. Sietni, ahogy csak ereje bírja, hogy egyre közelebb jusson a messze kitűzött célhoz, míg aztán a megharcolt harc boldogságával tudja elérni. De a magas, árnyékos lombú gesztenyefák ide látszottak, s ő tudta, hogy néhány perc

múlva ott lesz, és két óra hosszat várakozik majd, céltalanul ödöngve.

Lassan indult el, s ahol tehetette, a kirakatok előtt ácsorgott, bement az üzletekbe, bámulta a színes keleméket, a csillogó üveg- és porcelánárut, a könyveket és cipőket, anélkül, hogy közvetlenül utána tudta volna, mit látott.

Szerelmük sorsán töprengett. Azon, hogy szép volt így, lépésenként közeledni egymáshoz, mert minden, ami új volt közöttük, amit még sohasem adtak egymásnak, az elsőség bódító varázsával hatott rá. Amennyire csak engedte a kíváncsiság, vigyázott, hogy a megtehető lépéseket beossa, de sajnos, már olyan kevés volt! Nem tudta, mi következik utána. És kissé szégyenkezett is, hogy miközben az emberek, akik körülötte élnek, tüstént új célt tűznek ki, mihelyt valamit egyszer elértek, ő ilyen kiszámítottan vár minden esedékes örömrre. Pedig ez csak így, elgondolva látszott igaznak, szenvedélye a valóságban hatalmasabb volt minden megfontolásnál. Ő, Ágnes, olyan sokáig maradt gyermek – a fejlettsége dacára –, hogy most kevesli fiatalságát: úgy érzi, korai volna szerelmét felváltani az élettárs örömével és gondjával. Mi lesz velük, ha tovább sodorja őket a vágyébresztő nyár?

Találkozott néhány ismerős lánnyal. Körülállták, és mindenfélét fecsegték. Fagylaltozni hívták, és dicsérték a ruháját – ekkor kezdett kételkedni, hogy valóban jól választotta-e az egybeszabott, fehér santungot: igen, bújkált egy kis adag bizalmatlanság is Ágnesben –, s ő szabadkozott, és nem ment.

– Losonczi mérnököt várod? – kérdezte az egyik lány, egy félénk arcú, csúnya kis kolléganője, aki nála jóval fiatalabb volt.

– Igen, Losonczit várom...

Aztán a lányok elmentek, s mintha leverték volna egy fecskefészket az ereszről, a jókedv zsvivaja után mellészegődött a nehéz csend. Az utca visszhangzott a vidám és változatos lármától, de az már más volt, nem a hozzásimuló hang, amellyel ő is tova tudott volna rezegni. Vilmára gondolt, a kedves, de rossz külsejű leányra, aki emlegette Losonczit. És úgy, hogy Losonczit mérnök, őt, akit Losonczit Gyurkának neveztek még a takarító asszonyok is egymást közt! Ezt a fiatalembert, úgy látszik, az egész vegyiüzem szerette, családjába fogadta a szűkebb közösség és – nagyon jól tudta ezt is – a város. Barátilag, az idősek pedig majdnem szülői érzésekkel szerették, az ő apja is sokak közt, vagy máshogy, mint például ez a szegény lány... Pirult előbbi feltételezése miatt, hiszen ő volt, aki a ruháját is dicsérte: milyen szép vagy te, Ágnes! Őszinte szó volt, mert bennefoglaltatott az, hogy bár maga is ilyen szép és boldog lehetne.

Végigment a főutcán. Most már gyorsabban lépett, szeretett volna minél hamarabb a megbeszélthelyen leülni, hogy ott, amíg vár a fiúra, zavartalanul gondolkozhasson. Ezernyi dolog jutott hirtelen az eszébe, de a vágy, hogy igaz és jó, és az életére méltó lehessen, állandóan jelen volt minden kószáló gondolatában.

A parkban, a fák levelein áttűző nap tarka fényében gyerekek ugrándoztak és mindenféle korú emberek jártak, és mindenki tartozott valakihez, és mindnyájan egymáshoz is tartoztak, jó volna tisztavirágnak lenni, gondolta Ágnes, hogy az élet a legnagyobb boldogsággal fejeződjék be...

*

Grigorás senkit sem talált meg a feletteseik közül, s erre Prodánnal együtt – aki egyébként egyenesen a telefonhoz ment –, a városi pártbizottságot is felhívta. Akivel ott beszéltek azonban, nem ismerte a helyzetet, azt tanácsolta, hogy egy óra múlva jelentkezzenek újra, s addig is keressenek valami alkalmas megoldást.

Losonczi az ablak előtt állt, és idegességében a körmét piszkálta. Pascu ismét a telefonnál volt, abban a kis helyiségben, melyet ők hárman irodának használtak, hogy Werner jelenléte ne feszélyezze; az igazgatót próbálta felhívni a lakásán. Prodán, minden figyelmeztetésük dacára, kinn maradt az elektrolízis-teremben, a laboráns lányok a csarnok előtt, a tornác betonmellvédjére dőlve napoztak. Szakács és a Nagy Szakértő meg – mérgében ilyen gúnyos elnevezéseket talált ki – szorgalmasan jegyezték a műszerek mutatóinak ingadozását.

A számtáblák mögül halk, egyenletes zúgás hallatszott, s ez a folyamatos nesz a fiatal mérnök érzékeit elzsongította. Egyszer Ágnes jutott eszébe, aztán a műszerfalakra nézve az az érzése támadt, hogy valami úrhajó belsejében van, majd pedig, holott karján volt az órája, igyekezett kiszámítani, mennyi lehet az idő, s mikor induljon, hogy el ne késsen a találkozásról. Mindezek mögött pedig ott bujkált az állandó nyugtalanság érzése, hogy Werner, ostoba makacsságán – mert nyilvánvalónak látta, hogy most már presztízskérdésről van szó –, tönkreteszi a vadonatúj részleg berendezését.

Megfordult, és egy darabig bámészkodott a nyitott ablakban. Künn szakadatlanul dőlt a napfény a gyárra, mely most kihaltnak látszott. Pedig mindenütt emberek dolgoztak, okos gépeiket vezetve, de csak kevés és

jobbára fiatal ember, akik bár naponta hatalmas értékeket termelnek, most egy árva tanáccsal se tudnák őket segíteni. Az épületek mögött szőlődombok guggoltak a folyó partján, melyet innen nem látott.

– Jöjjön csak, Hanek elvtárs – mondta később, és félrehúzta a hivatalnokot, mert már kibírhatatlan volt a szótlanság. – Mit gondol, mit akar ez a Werner?

Hanek vállat vont. Haza kellett volna mennie már rég, maga se tudta határozottan, miért időzik, s talán restellte is bevallani magának, hogy igazából a bonyodalom érdekli. Így: ez az izgalmas helyzet, mert föl sem tette magáról, hogy a kis üzem jelentőségteljes kérdése foglalkoztatja – komolyan azt hitte, még mindig haragszik, amért ide helyezték.

Losonczy halkán folytatta.

– Nézze, én alapjában véve nem félek, hiszen először is Pascué a szolgálat, másodszor meg kár, érti, anyagi kár semmiképpen nem lesz, csak hosszas fennakadás. Dehát az is kár. Itt nem kovácműhely van, ahol, ha lemaradunk, ráverünk a vasra, s behozzuk. Gondolja el, mit veszünk, ha valamelyik kamrát napokig kell majd javítani! Mit tud maga az átvételről, miért nem írták még alá?

– Nem tudom, kérem. Azt hiszem, nem tudnak elszámolni valamilyen anyaggal. Nem értem, mit akarhat ez a szakértő, de hát... rendes embernek látszik. Nem akar rosszat. Tudja mit? Én hivatalnok vagyok, mondanék egyet magának. Adja Werner írásba, hogy vállalja a felelősséget!

– Mit érünk vele, Hanek elvtárs? Nem az állásomat féltem, az időről van szó, nem érti? Bármilyen történhet, nem lesz nagyobb kár, mint amennyivel kevesebbet fogunk termelni. Nézze, én értem, hogy Werner kíván-

csi a kamrák működésére, így, mikor az áramerő nem teljes. Én is kíváncsi vagyok. De hát éppen most jött rá?

– Figyeljen ide – mondta a tisztviselő suttogva, miközben óvatosan megfogta köpenye gallérját és közel húzta magához –, figyeljen ide, hát maga nem érti? Én nem tudom, hogy mire kíváncsi, de látja, ő most nyugodtan tehet akármit. Ő az építővállalathoz tartozik, annak felel a munkájáról, s az meg nem kéri számon a mi termelésünket.

– Nem, esküszöm, hogy nem értem.

– Nem érti! Ha most itt fennakadás történik, az a maguk dolga, nem úgy van? De az építővállalat nem kéri számon. Werner viszont itt, amíg az átvétel nincs meg, azt teheti, amit jónak lát. Már most a mi vezetőségünk ezt csak úgy oldhatja meg, ha minél hamarabb aláírja az átvételt, s az nekik fontos. Mert addig nem fizet a bank, nincs kitüntetés, jutalom sem, satöbbi...

A fiatalember valósággal megszedült, nem is tudott szóhoz jutni hirtelenében. Szóval ez a tudományos kíváncsiság, gondolta, ez a híres tudásszomj, a roppant jelentőségű elektrokémiai kísérlet! Hanek tovább beszélt, de arra már nem bírt hallgatni.

– Én azért nem hiszem, hogy szándékosan rosszat tesz, nem hiszem, egészen rendes embernek látszik. Persze, maguk jobban tudják ezt, én, kérem, hivatalnok vagyok, és azért mondom, hogy adja írásba...

És ha valóban az, gondolta tovább Losonczi, ha csakugyan a szakember érdeklődése és nem valami fifikus előmozdítása egy ügynek, amelyben a zseb érdekelttsége is szerepet játszik, akkor is, miféle tudományosság az ilyen, amely nem a legfontosabb törek-

vést: a javak bőséges termelését, és nem a legszebb törekvést: a fiatalság becsvágyát tekinti célnak? Sőt belegázol azokba?

Átment a termen. Werner a kapcsolóasztal előtt állt, s amíg ő az odáig szükséges negyven lépést megtette, úrrá lett rajta valami felsőbbrendű józanság. Tehetetlen volt, de meg akarta mutatni, hogy szerencsés arányban van meg bennük is a számítás és méltóság.

– Werner elvtárs, ha jól értettem az imént, azt mondta, hogy mindenért, ami történni fog, felelősséget vállal. Nem lenne szíves ezt írásba adni?

Werner ránézett.

– Azt hiszi, letagadom majd?

Udvarias volt, kimért és közönyös, és mosolygott. Jobb kezét, mintegy véletlenül, az arcára tette, s ujjbegyeit végighúzgálta az arcborén. A fiatal mérnök el-sápadt.

Ekkor történt a robbanás.

Mindnyájan hallották a zajt. Prodan az üvegfalnál termett, mely őket az elektrolízis-csarnoktól elválasztotta, s hevesen rájuk dörömbölt. Szakács a kapcsolóasztalhoz ugrott, egy mozdulattal az összes kamrákat leállította, Losonczy pedig kifele kezdett szaladni. Grigorásba ütközött az ajtóban, mögötte már jött be Prodan is.

– A tizenötös kamra ledobta a fedőjét.

– Csak a tizenötös? A többi sértetlen?

– Igen, legalábbis remélem. Megálltatok? – kérdezte Pascu. A külső teremben az eddigi halk zúgás helyett süket csend kongott. – Miért álltatok meg az egészszel? Huszonhat kamrára van áram, főnök úr, kapcsolja vissza a bal sort. Ezt a fényűzést nem engedhetjük meg magunknak.

Grigorás egyszeriben rendkívüli nyugodt és határozott lett. Losonczi nem érzett szégyent, hogy ez nem neki jutott eszébe: Werner tekintetét kereste. Az még a jegyzőkönyvébe firkált, majd egy utolsó pillantással végigfutott a műszertáblákon, és odalépett hozzájuk.

– A technikusuk följegyezte az adatokat, maguk is kiszámíthatják, hogy huszonnyolc kamrát lehet üzemeltetni. Holnap tíz óra tájt jövök be, viszontlátásra...

Zsebrevágta jegyzetfüzetét, s az ajtóhoz lépett, korát meghazudtoló könnyedséggel és előkelően: hűvösen és harag nélkül köszönve, ahogy máskor is szokta. Most, hogy a történetekkel már tisztában voltak, s miután már meghátrált, inkább megvetették, semmint dühöngtek. Kissé kimérten bólintottak feléje, s egyedül Losonczi gondolt rá, hogy visszamutassa előbbi mozdulatát, ujjával az arcbőrére tapintva. Ez azonban komolytalan ötlet volt, s elhessegette magától.

– Ellenőrizte a számítást? – fordult Pascu Szakács-hoz. – Rendben van? Akkor még kapcsoljon be két kamrát. Prodan elvtárs, hívja a szerelőket sürgősen.

*

Ágnes mindenütt a nagy, szertehullámzó örömet látta, melyben részük lehetett volna ezen a hosszú, szép délutánon, s amelynek vágyát, a várakozásban lángolóra fokozva, tartogatta estig magában.

De már hat óra elmúlt, és Losonczi Gyurka még mindig nem tűnt fel. Valahányszor egy-egy fiatalember befordult a fasorba, ahol találkozniuk kellett, végigfutott rajta valami édes forróság. És ahányan csak elhaladtak előtte, akiket riadt és vágyakozó tekintet kísért, valamit magukkal vittek a lányból: valami

megfoghatatlan és értékes dolgot, amivel ő nem lett szegényebb.

Hátrahajolva, kissé ernyedten ült, lábszárát keresztbetéve, s karját a pad hűvös tölgyfa-támláján nyugtatta. Nem gondolkozott: kifáradt, legalábbis nem akart semmire sem gondolni, szabadon és ellenőrizhetetlenül ötlöttek fel az ábrándok benne. De az ábrándozás igazabb volt a gondolkozásnál. Mikor valamit megfontolt – meglepetten, pirulva ismerte fel ezt a tulajdonságát –, számító és kicsinyes emberré törpült. Azzá tette az itt-ott, legkevésbé otthon felszedett halomnyi előítélet, ami ránehezült veleszületett okosságára, s olykor leszorította lüktető, nemes becsvágygyal és áldozattal telt, fiatalos érzésvilágát.

Leginkább a szerelemmel történt így. Talán azért, mert ez volt az, ami az életét közelebbről meghatározta. Most, hogy a találkozásra várt, kifutottak leányos ábrándjai, és elhelyezkedtek röppályájukon: a boldogságot beosztani kívánó mértékletesség helyett áradó, mindent betöltő szerelmet fedezett fel magában. Úgy érezte megint, mint délután, mikor a tükör előtt állt, csakhogy most még jobban, hogy a világ, amely körülötte forr, s az emberek minden nagy törekvése jelen van a szerelmükben, töményre, szinte megfoghatóra dúsítva, s hogy ez visszahat az életre, és új meleg színnel gazdagítja szépségét.

Ekkor azonban óraütésre lett figyelmes, és az ábrándok egy szempillantás alatt szerteszóródtak.

Igen, pontosan számolt, nyolcat ütött a közeli tanácsház tornyocskájában, s a csinos és szőke, borzas és állhatatlan fiatalember, Losonczy mérnök, aki miatt azt a menyasszony-színű ruhát magára vette, aki miatt órákig csatangolt az utcákon, nem jött, nem

volt ott. Ha látnák a lányok, akik magukkal hívták!... Könny futott a torkába, s ő ide-oda forgatta és meresztette a szemét, igyekezett másra gondolni, remélve, hogy így erőt vesz a síráson.

Egy férfi ült le mellé a padra. Cigaretára gyújtott, egy darabig figyelte, aztán a közelébe húzódott.

– Nem tudja, kedves, hány óra?

Ennyi hiányzott, hogy a sírás előtörjön belőle. Felugrott, de a könnytől, mely elborította a szemét, azt sem látta, merre indult el. A férfi riadtan ment utána.

– Bocsásson meg, de hát mivel bántottam?

– Hagyjon – mondta kínzottan, kéréssel és türelmetlenséggel a hangjában, s a kísérője csodálkozva és vállalat vonva odábbállt.

Mire a tanácsházához ért, már valamennyire sikerült rendbeszednie szétzilált gondolatait. Az a kettős természet, ami érzéseiben és megfontolásaiban külön-külön jelen volt, ebben a percben egyetlen szándékba torkollt: megtudni, miért nem jött, mi történt? Losonczy bennmaradt a gyárban, igen, a kollégája megkérte, hátha baj támadt, ami miatt nem tudott jönni, lehetetlen volt jönnie hozzá? Ó, ha nem így van, jaj a gyöngéd boldogságnak, amit Ágnes úgy dédelgetett magában!...

*

Készen voltak a kamra szétbontásával. Rendbehozták a vaseresztékeket, melyek a súlyos fedőlapot tartották – a részleg két szerelője, a mester s a mérnök is versenyt dolgoztak –, csak a fedelet kellett vissza-illeszteniük a helyére.

Hanek ott ácsorgott mellettük. Fején gázálc volt, akárcsak a többieknek, mert a megrongált kamrából

előtörő klór szétáradt a csarnok levegőjében. Az idős emberke, aki az itt sürgölődő fiatalok közt akár-melyiknek apja lehetett volna, nehezen lélegzett az arcára szoruló maszkban. Leheletétől homályos lett a két szem-ablak, már csak bizonytalan, ide-oda hajló árnyakat látott, de nem ment el, hiába környékezte rosszullet.

Pascu maga futott a mozgódaruhoz, mellyel a több-mázsás fedőlapot fel akarták emelni. A laboráns lányok, arcukra szorított zsebkendővel kissé arrább álltak, ahol a klórszagot már inkább el lehetett viselni. Gázmaszkjukat Losonczinak és Haneknek adták.

Prodán áthúzta a daru vasláncát a fedőlap tartógyűrűin, és intett a mérnöknek, hogy húzhatja.

A villanymotor felbúgott. Grigorás óvatosan, nagy figyelemmel kezelte a darut, s a hosszú acéllap lassan a mellük magasságáig emelkedett fel, mire megragadták mindnyájan. Hanek a láncok feszülését figyelte. Most már segíthetett ő is, eddig inkább alkalmatlan volt, s így, bár tartott tőle, hogy a roppant fedőlap le fog zuhanni, nekihazakodott riadt erővel.

Vigyázva csúsztatták a vályú fölé fedőjét. Három-szor-négyszer visszaengedték meg újra felhúzták, míg csak a tartószegek pontosan bele nem illeszkedtek a lyukakba. Ekkor egy pillanatra mindnyájan megkönnyebbülve megálltak.

– Két óra alatt leszoríthatjuk – mondta Prodán, kivéve szájából a gázszűrőt. Rajta s a szerelőkön nem volt gázálarc: egyszerű szűrődobozt tartottak a foguk közt, széles gumiszopókára harapva.

Losoncz lecsatolta gázmaszkját.

– Hívjuk át a cseppfolyósítóból is a szerelőket, úgy sokkal hamarabb végzünk. Nem hiszem, hogy sürgős

munkájuk volna. – Elhallgatott, mert hevesen köhögni kezdett. Ettől még több klórt szívott magába, úgy hogy vissza kellett húznia a gázmaszkot.

Pascu elküldte az egyik laboráns lányt a szomszéd részlegre, Ariont meg, a tizennyolc éves szerelő-legénykét tartalékcsavarokért futtatta. A robbanás tulajdonképpen nem tett nagyobb kárt, minthogy a fedelet rögzítő csavarokat feltépte, s azok szanaszét repültek a teremben, a fedőlapot pedig fellökte a helyéről.

– Köszönöm, hogy itt maradtál, Gyurka – mondta Grigorás, és arrább hívta barátját, miután a gázmaszkot levetették arcukról. A csarnok nem szellőzött eléggé, a tizenötös kamra környékén még mindig elviselhetetlen volt a kiáramlott klór. Pascu látszólag közömbösen folytatta. – Jól fogott, legalább láttad, mi történt, de csakugyan szükség is volt a segítségedre. Most már nem tartóztatlak.

Losonczit újra elfogta a köhögés, még az előbbi beszippantástól. A kamra felé pillantott. Arion már megjött a csavarokkal, és mindnyájan hozzáláttak a kamra szereléséhez. A laboráns lányok nagy zsákruhákkal kezdték a szertefröccsent oldatot eltakarítani. Gumi-kesztyűben voltak, orruk elé kötötték nedves zsebkendőjüket. Egyikük gázálarca volt rajta, vagyis most a kezében.

– Nem, Grigorás, itt maradok még!

– Át kell adnotok a gázmaszkát a lányoknak. Nézd meg, Hanek is már majdnem elájul, de fogadok, hogy nem bírnám elküldeni, ha te sem méysz. Nem sokat mozdított, az igaz, de mégis... Nem is gondoltam róla...

És már a szerelők is megjöttek a szomszéd csarnokból, három, körülbelül huszonöt éves, erős, napsütött

arcú fiatalember. Nincs is annyi franciakulcsunk, gondolta Losonczi, hogy mindnyájan tudnánk dolgozni. Megnézte az óráját, nyolc óra elmúlt. Derekas fáradtság húzódott minden tagjába. Most már csakugyan elmegy, pedig nem valami jószívvel. Egy pillanatig szeretne volna nélkülözhetetlennek érezni magát: azt tudni, hogy a klór-gyártó részleg, a termelés, az egész üzem megáll, ha ő nem harcol veszélyt megvető hősiességgel. Aztán elmosolyodva rájött, hogy ez csak gyerekes és fölösleges fellengzés. Becsületesen megtette a magáét, nem volt rá büszke, csak valami jóleső melegséget érzett, s most – ez is közös gond –, míg biztonsággal hagyja társaira munkáját, hazamegy, hogy a a holnapi napra készüljön.

Prodán odalépett hozzájuk.

– Át tudnák adni a gázmaszkot a fiúknak?

– Tessék – felelte Losonczi, s kiakasztotta nyakából a szíjat. Grigorás egy másodpercig habozott, aztán ő is átadta a magáét. Megtapogatta, van-e zsebkendő nála, hiszen miután útratette barátját, visszamegy a kamrához.

Hanek is odajött, gázálarc nélkül, s köhögött elkétkült képpel. Losonczi kezét nyújtott Pascunak, majd kölykös mozdulattal hasbaütötte. Hanek is kezét fogott a mérnökkel, de a köhögéstől nem tudott szólni.

– Szervusz! Vigyázz, indítsd el tízig – mondta Losonczi még egyszer, aztán a hivatalnokkal a nyomában a mosdó fele indult. Negyed kilenc volt, sőt már több is negyed kilencnél. Ebben a pillanatban jutott eszébe az elmulasztott találka.

Ott álltak az estében, mely egyre sűrűbben ereszkedett a dombtetőről a városra, a szénállattal elegyedő füstben és porban, mely a gyártelep környékét alig észrevehetően belengte, a sarkon, ahol az ipari negyedből délben és este száz meg száz ember szokott a többi városrész fele fordulni.

Ágnes nem tudott uralkodni magán, sírt és szemrehányást tett a fiúnak, zokogott, és még a ruháját sem sajnálta, nekidőlt a deszkakerítésnek, és rázta a sírás. Mikor abbahagyta, Losonczi mindent elmondott, és akkor újra sírnia kellett, hogy ezt miért nem értette meg magától, és mért jött elébe így, megalázkodva...

A fiú nem vallotta be, hogy megfélemedezett a találkozásról. Elmagyarázta, miért nem tudott hat órára elmenni, annyit beszélt, olyan melegen, hosszan, hogy végül már csaknem az ő könnye is kicsordult. Könyörgött Ágnesnek, hogy ne sírjon, vegyen erőt magán, mondjon legalább annyit, hogy nem haragszik, megérti...

Aztán hazakísérte.